

час збройного конфлікту.

Військові злочини регулюються як міжнародним, так і національним законодавством.

Міжнародне право:

- Женевські конвенції 1949 року та Додаткові протоколи до них встановлюють стандарти гуманного поводження під час збройних конфліктів та забороняють певні дії, які вважаються воєнними злочинами;

- Римський статут Міжнародного кримінального суду визначає юрисдикцію Суду щодо переслідування осіб, обвинувачених у вчиненні воєнних злочинів, злочинів проти людяності та геноциду.

Національне законодавство України:

- Кримінальний кодекс України містить розділ XVI «Кримінальні правопорушення проти встановленого законодавством порядку несення або проходження військової служби», який встановлює відповідальність за військові злочини.

- Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» регулює порядок проходження військової служби та встановлює обов'язки військовослужбовців.

- Закон України «Про оборону України» визначає основи організації оборони держави та повноваження органів державної влади у цій сфері.

Важливо зазначити, що деякі військові злочини, такі як мародерство, насильство над цивільним населенням, можуть також кваліфікуватися як воєнні злочини, якщо вони вчинені під час збройного конфлікту.

Всі особи, винні у скоєнні воєнних злочинів, будуть притягнуті до відповідальності. Україна та міжнародні організації проводять ретельне розслідування кожного випадку воєнного злочину, щоб забезпечити справедливість для постраждалих та покарати винних.

Особи, які вчинили військові злочини, несуть відповідальність згідно із законодавством України. Залежно від тяжкості злочину може бути застосовано дисциплінарне стягнення, адміністративне покарання або кримінальне покарання.

Отже, для реалізації на практиці положень Конституції України щодо захисту прав, законних інтересів людини і громадянина, а також вектор спрямованості вступу до Європейського Союзу слід переглянути відповідне військове законодавство та удосконалити його.

1. Міжнародне право /А. О. Гачкевич // Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс] /Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018.

2. Кримінальний кодекс України.

3. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу».

4. Закон України «Про оборону України».

Тетяна ОРЛОВА

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Дніпровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна), кандидат юридичних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0002-7635-1160>

Ілля ВОЛОБУС

студент навчальної групи 01-22-04 факультету прокуратури Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого (м. Харків, Україна)

<https://orcid.org/0009-0008-2607-0548>

ПРО СУТНІСТЬ ПЕДОФІЛІЇ ТА ТИПОВІ ОЗНАКИ ПОВЕДІНКИ ОСІБ ІЗ ТАКИМИ РОЗЛАДАМИ

Українське суспільство переживає наразі вкрай важкі часи. Збройна агресія Російської Федерації принесла біль і жакіття до кожної родини. Багато українців були вимушені залишити свої оселі та виїхати за кордон. У зв'язку із руйнуванням та банкрутством підприємств значна частина населення втратила можливість достойного заробітку. Часто наодинці у вирішенні соціально-побутових проблем залишаються літні люди, жінки з

маленькими дітьми, оскільки чоловіки вимушені ставати на захист нашої держави. На фоні цієї соціальної кризи спостерігається стрімке зростання злочинності як насильницької, так і корисливої спрямованості. Окреме занепокоєння викликає активізація осіб із небезпечними психічними розладами, особливе місце серед яких займає педофілія. У представленому дослідженні поставлено за мету розібрати поняття та ознаки цієї девіації, оскільки досить розповсюдженим є помилкове уявлення про неї.

Зокрема, у соціумі часто можна почути твердження про те, що розлад на педофілію є в дорослих чоловіків, яким подобаються дівчата-підлітки віком 14-16 років і вони допускають інтимні зв'язки з ними. Впевнено можна стверджувати, що це хибна оцінка, оскільки сексуальний інтерес і збудження від спостереження тіла іншої людини із вторинними ознаками статевого розвитку в психіатрії та сексології [1] визнається нормою [2, с.34; 3, с.112]. Хоча з точки зору кримінально-правової кваліфікації зазначена поведінка містить ознаки кримінальних правопорушень передбачених статтями 155 (вступ у статевий зв'язок з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку) та 156 (розбещення неповнолітніх) Кримінального кодексу України.

Що ж є розладом на педофілію, та які ознаки поведінки характеризують (і видають) особу, яка має цей важкий сексуальний розлад? Відповідям на ці питання присвячено наше дослідження.

Педофілія – це патологічний психофізіологічний розлад, що виражається у стійкому сексуальному потягу (сексуальному бажанні, вабленні) до дітей, тіло яких не характеризується вторинними статевими ознаками, зокрема відсутні ознаки розвитку молочних залоз у дівчат, округлення сідниць, статеве оволодіння певних ділянок тіла. Цей потяг виражається у сексуальному бажанні задовольнити себе шляхом контакту, включаючи різні тактильні дії та статевий акт, з дітьми віком до одинадцяти максимум до тринадцяти років.

Оскільки для педофіла основним стимулом сексуального збудження є дитяче тіло, стать жертви не має для них особливого значення, але фіксуються й непоодинокі випадки стійкого гетеро і гомосексуального уподобання.

Треба звернути увагу на той важливий факт, що стійкість сексуального потягу у збоченців спостерігається щодо певної вікової характеристики дітей. Кожен з них має в уяві свій образ жертви. Відтак, одні педофіли проявляють інтерес до дітей дошкільного віку, інші обирають тільки жертв шкільного віку. Потрібно також зазначити, що слідчо-судовою практикою зафіксовані випадки прояву такої девіації до дітей двох-трьох років, і навіть до немовлят.

Окрім педофілії, кримінально караними визнаються такі патологічні сексуальні розлади, як зоофілія (сексуальний потяг до тварин), некрофілія (сексуальний потяг до мертвих тіл), садизм (задоволення від спричинення тілесних ушкоджень та болю), ексгібіціонізм (сексуальне задоволення від стрімкого оголення статевого члена і його демонстрації та лякання людей у публічних місцях).

Психіатри виділяють наступні причини виникнення вищевказаних девіацій поведінки: 1) органічне ураження головного мозку внаслідок механічної травми у пологах, від падіння, тощо; від токсичного впливу алкоголю, наркотиків; вікові патологічні зміни клітин мозку; 2) фізіологічні проблеми інтимного характеру: імпотенція, гіперсексуальність; 3) хронічний патологічний страх перед жінками та інтимними відносинами з ними, що сформувався внаслідок негативного досвіду [4]. Наприклад, формування розладу через сексуальну відразу від жінок унаслідок систематичних покарань у дитинстві та жорстокого виховання матір'ю (жінкою-опікуном) або систематичного спостереження у дитинстві статевих актів матері, яка була алкоголізованою чи займалась проституцією.

Необхідно зазначити, що зовнішність педофіла і його поведінка не видають його хворобливий сексуальний розлад. Це не якийсь «страшний дядько». Навпаки, людина з цим діагнозом, як правило, привітна, комунікабельна, достойно виглядає, вміє легко зацікавити дітей розмовою, грає з ними із задоволенням. Діти люблять бути в компанії з таким чоловіком. Часто вони обирають професію, пов'язану із постійним близьким тактильним контактом з дітьми. Наприклад, тренер, вчитель, вихователь, лікар, аніматор у дитячому таборі, керівник гуртка чи секції. Професія дозволяє залишатись з дітьми наодинці і навіть, під час виникнення конфліктів, обґрунтовувати «необхідність» близьких стосунків із дітьми і зайвий тактильний контакт (обійми, поцілунки, тримання за руки тощо).

Аналіз слідчо-оперативної практики та спеціальної літератури, дозволяє сформувати наступний криміналістичний профіль педофіла. Це чоловік понад тридцять років. Друзів

серед однолітків у нього мало, буквально один-два. Якщо він перебуває у шлюбі, то відносини з дружиною у нього більше «товариські», а інтимні контакти зведені до мінімуму або взагалі відсутні. З роботою у нього також не все гаразд – вона або низької кваліфікації та мало оплачувана, або її немає зовсім. Часто така особа має попередню судимість за викрадення чужого майна.

Він любить «дитячі» заняття, ними цікавиться сильніше, ніж «дорослими» захопленнями (мисливством, рибалкою тощо). Хобі педофіла гарантовано зацікавить дитину. Це може бути колекціонування дорогих іграшок, старовинної зброї, утримання екзотичних тварин, плавання у басейні, збирання моделей літаків і автомобілів, майстрування лялькових будиночків, туристичні походи.

Одна з кімнат чи окреме приміщення (гараж, горище, підвал), що належать педофілу, оформлені відповідно до уподобань дітей тієї вікової групи, що є для нього найбільш привабливою. Там часто знаходяться речі дітей (одяг, білизна, іграшки, що викрадені) їх фотографії, відеозаписи з ними. У кожного маніяка, до речі, була своя колекція речей жертв, що нагадували епізоди гвалтувань або вбивств.

Під час розмови, допиту, описуючи дітей, вони використовують в розмові такі слова, як «безневинний», «казковий», «чистий», «ніжний», «ангельський» та інші, що виглядають недоречними і надто експресивними.

Педофіли рідко вчиняють раптові напади і гвалтують дітей, допускаючи генітальне, анальне чи оральне проникнення у тіло. Як правило, вони довгий час фантазують про цей акт, уявляють різні його «сценарії», передивляються дитячу порнографію, мастурбують на дитячі речі, фотографії, відеозаписи тощо. До статевого акту з жертвою вони тривалий час готуються. Встановлюють спочатку довірливі близькі відносини, наближаючись у емоційному і тактильному контактах з дитиною, розповідаючи їй про інтимні відносини, переглядаючи з нею порнографію чи інше. Педофіли проявляють свій хворобливий потяг, коли дозволяють собі роздягати дітей, оглядати їх статеві органи і демонструвати свої, просити торкатися до них, мастурбувати в присутності дітей. Значно рідше справа доходить до статевого акту (генітального чи анального проникнення).

Небезпека залишення педофілів без вчасного діагностування, покарання і лікування полягає у наступних фактах.

Педофіл ніколи не зупиниться. Він може стримувати свої фантазії і потяг тільки якщо він проходить лікування у психотерапевта, приймає медикаментозні препарати тощо.

Педофіл завжди буде заходити у своїх протиправних діях до дітей далі й далі (спочатку просто торкався, обіймав, сажав на коліна, потім почне роздягати дитину, цілувати, а потім звалтує).

Жертви дій педофіла – це діти зі зламаною психікою. Без належної реабілітації, допомоги психолога такі діти у дорослому житті важко соціалізуються, не мають повноцінної родини та інтимного життя. Жертви педофілів – це або жертви в житті

надалі, або особи, які відрізняються потребою крайніх форм садизму. Серед серійних вбивць дуже велика кількість саме тих, які в дитинстві пережили звалтування.

Саме наведені підстави вимагають від науковців і практиків правоохоронців дуже уважно ставитись до цієї проблематики, постійно досліджувати причини і умови, що дозволяють педофілам уникати покарання і належної терапії.

1. Сексологія : Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. Вікіпедія: стаття від 28 березня 2022 року, URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>.

2. Нормальна та кримінальна сексологія: підручник. А. П. Чуприков, Б. М. Цуприк. Київ : Персонал, 2011. 252 с.

3. Психологічна та кримінологічна сексологія: навч. посіб. / Г. М. Закалик, Ю. М. Терлецька, Н. М. Шувар. Львів : Львівська політехніка, 2018. 348 с.

4. Мартинюк А. І. Причини формування девіантної поведінки. Патопсихологія : навч. посібник. URL : https://pidru4niki.com/12090810/psihologiya/prichini_formuvannya_deviantnoyi_povedinki.